

UCHWAŁA NR 246/2020
PAŃSTWOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ
z dnia 28 września 2020 r.

w sprawie sprawozdania partii politycznej Partia Zieloni o źródłach pozyskania
środków finansowych w 2019 r.

Państwowa Komisja Wyborcza na podstawie art. 38a ust. 1 pkt 3 w związku z art. 38a ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych (Dz. U. z 2018 r. poz. 580)

postanawia

odrzuć sprawozdanie partii politycznej Partia Zieloni o źródłach pozyskania środków finansowych, w tym o kredytach bankowych i warunkach ich uzyskania oraz o wydatkach poniesionych ze środków Funduszu Wyborczego w 2019 r. **z powodu** naruszenia art. 25 ust. 1 ustawy o partiach politycznych.

Uzasadnienie

Partia polityczna Partia Zieloni (EwP 182) przedłożyła Państwowej Komisji Wyborczej sprawozdanie o źródłach pozyskania środków finansowych, w tym o kredytach bankowych i warunkach ich uzyskania oraz o wydatkach poniesionych ze środków Funduszu Wyborczego w 2019 r. z zachowaniem terminu określonego w art. 38 ust. 1 ustawy o partiach politycznych. Do sprawozdania Partii załączono sprawozdanie biegłego rewidenta z badania sprawozdania Partii w zakresie wpływów na jej Fundusz Wyborczy.

Sprawozdanie finansowe zostało sporządzone według wzoru określonego w załączniku do rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie sprawozdania o źródłach pozyskania środków finansowych określonego przez Ministra Finansów w rozporządzeniu z dnia 18 lutego 2003 r. w sprawie sprawozdania o źródłach pozyskania środków finansowych (Dz.U. nr 33 poz. 269).

Żaden z uprawnionych podmiotów, wymienionych w art. 34a ust. 5 w związku z art. 38a ust. 1 ustawy o partiach politycznych, nie zgłosił zastrzeżeń do sprawozdania.

Państwowa Komisja Wyborcza, na podstawie przedłożonych przez Partię dokumentów, sprawozdania biegłego rewidenta oraz wyjaśnień Partii stwierdziła, co następuje.

W okresie sprawozdawczym Partia posiadała rachunek bieżący o nr 82 1020 1097 0000 7502 0099 8922, prowadzony w PKO Bank Polski S.A.

W sprawozdaniu o źródłach pozyskania środków finansowych (z wyłączeniem Funduszu Wyborczego) Partia Zieloni wykazała, że w okresie sprawozdawczym uzyskała przychody w łącznej wysokości 189 651,27 zł, na które złożyły się:

- składki członkowskie w kwocie nieprzekraczającej w jednym roku od jednej osoby fizycznej wysokości minimalnego miesięcznego wynagrodzenia za pracę pracowników: 32 975,64 zł;
- darowizny pieniężne: 31 177,93 zł;
- środki pochodzące z wystawionych przez partię not obciążeniowych na rzecz Komitetu Wyborczego Partii Zieloni oraz Koalicyjnego Komitetu Wyborczego Koalicja Europejska PO PSL SLD .N Zieloni oraz Koalicyjnego Komitetu Wyborczego Koalicja Obywatelska PO .N IPL Zieloni: 2 102,10 zł;
- środki z subwencji wypłacanej z budżetu państwa: 123 395,60 zł.

Partia nie wykazała w sprawozdaniu finansowym, aby w okresie sprawozdawczym były przekazane na jej rzecz wartości niepieniężne.

Z historii podstawowego rachunku bankowego Partii załączonej do jej sprawozdania finansowego wynika, że na jej rzecz dokonane były wpłaty przez podmioty nieuprawnione, tj. przez osoby fizyczne nie spełniające wymagań wynikających z art. 25 ust. 1 ustawy o partiach politycznych (wpłata z dnia 16 kwietnia 2019 r. w wysokości 125,17 zł; wpłata z dnia 1 sierpnia 2019 r. w wysokości 125,47 zł; wpłata z dnia 7 marca 2019 r. w wysokości 20,00 zł; wpłata z dnia 7 marca 2019 r. w wysokości 20,00 zł oraz wpłata z dnia 3 września 2019 r. w wysokości 50,00 zł), a także od podmiotu prowadzącego działalność gospodarczą z rachunku firmowego,

który wykorzystywany jest wyłącznie w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą (wpłata z dnia 2 grudnia 2019 r. w wysokości 30,00 zł).

Państwowa Komisja Wyborcza, na podstawie art. 38a ust. 1 w związku z art. 34a ust. 2 ustawy o partiach politycznych, zwróciła się do organu statutowego Partii o wyjaśnienie w tych sprawach.

W udzielonej odpowiedzi wskazano, że równowartość środków pochodzących z wpłaty z dnia 16 kwietnia 2019 r. (125,17 zł) dokonanej przez nieuprawnioną osobę fizyczną, w dniu 21 września 2020 r. została przelana przez Partię na rzecz Skarbu Państwa, wskazując, że środki otrzymane od osoby mającej stałe miejsce zamieszkania za granicą nie zostały wcześniej przez Partię wydane. Niewątpliwie już samo przekazanie przez Partię na rzecz Skarbu Państwa równowartości środków pozyskanych przez nią w nielegalny sposób potwierdza tylko, że niezgodność z prawem pochodzenia środków w kwocie 125,17 zł uznała sama Partia.

W odpowiedzi dotyczącej wpłaty z dnia 1 sierpnia 2019 r. (125,47 zł), Partia wskazała, iż środki te pochodzą od jej członka zamieszkałego w Brukseli, który posiada polskie obywatelstwo. Tym samym Partia potwierdziła, iż stałe miejsce zamieszkania tego członka znajduje się zagranicą, a zatem osoba ta nie spełnia wymagań określonych w art. 25 ust. 1 ustawy o partiach politycznych.

W odpowiedzi dotyczącej dwóch wpłat z zagranicy dokonanych w dniu 7 marca 2019 r. po 20,00 zł każda, Partia Zieloni wskazała, że obie te darowizny zostały zwrócone w dniu 30 grudnia 2019 r., natomiast wpłata z zagranicy dokonana w dniu 3 września 2019 r. (50,00 zł), została przez Partię zwrócona w dniu 5 listopada 2019 r.

W odpowiedzi dotyczącej wpłaty z dnia 2 grudnia 2019 r. (30,00 zł), Partia wyjaśniła, że środki te pochodzą z rachunku bankowego podmiotu gospodarczego przeznaczonego wyłącznie do celów tej działalności gospodarczej i w dniu 21 września 2020 r. ich równowartość została przelana na rzecz Skarbu Państwa. Partia Zieloni wskazała jednocześnie, że otrzymane od tego podmiotu środki nie zostały wcześniej wydane przez Partię.

Ponadto, Partia przyjęła środki od podmiotów prowadzących działalność gospodarczą, a zatem również z naruszeniem art. 25 ust. 1 ustawy o partiach politycznych, pochodzące z następujących dwóch wpłat:

– na kwotę 120,00 zł z dnia 16 października 2019 r,

– na kwotę 10,00 zł z dnia 4 listopada 2019 r.

Równowartość tych środków Partia przekazała wpłacającym w dniu 30 grudnia 2019 r.

Państwowa Komisja Wyborcza wskazuje, że samo przekazanie równowartości środków pochodzących od podmiotów prowadzących działalność gospodarczą na ich rzecz świadczy o tym, że pozyskanie środków od tych podmiotów Partia Zieloni sama uznała za niezgodne z prawem.

W okresie sprawozdawczym Partia Zieloni posiadała wyodrębniony rachunek Funduszu Wyborczego o nr 72 1020 1097 0000 7002 0126 6873 prowadzony w PKO Bank Polski S.A.

Stan środków finansowych na rachunku tego Funduszu Wyborczego w dniu 1 stycznia 2019 r. wynosił 2 908,17 zł.

W okresie sprawozdawczym na rachunek Funduszu Wyborczego Partia pozyskała środki w łącznej kwocie 399 553,38 zł, w tym:

- pochodzące z wpłat od osób fizycznych, dokonanych z zachowaniem limitu określonego w art. 36a ust 1 i 2 ustawy o partiach politycznych: 388 553,38 zł;
- pochodzące z wpłat własnych Partii: 11 000,00 zł.

Wydatki poniesione w 2019 r. z Funduszu Wyborczego Partii wyniosły 396 634,92 zł. Jednakże Partia w sprawozdaniu finansowym nie wykazała kwot wydatków poniesionych w związku z udziałem w wyborach do Parlamentu Europejskiego i z udziałem w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzonych w 2019 r. Łączne wydatki Partii związane z jej udziałem w tych wyborach wykazane zostały w kwocie 388 453,59 zł, spłata zobowiązań Komitetu Wyborczego Partii Zieloni z wyborów do organów jednostek samorządu terytorialnego w kwocie 7 793,14 zł, opłaty i prowizje bankowe zaś w kwocie 388,19 zł.

Na dzień 31 grudnia 2019 r. stan środków finansowych na rachunku Funduszu Wyborczego wyniósł 5 827,23 zł.

Jednocześnie Partia poniosła koszt w wysokości 3,89 zł związany z różnicą kursową związaną z przekazaniem równowartości nieprawidłowo wpłaconych środków, ponadto różnica pomiędzy wydatkami a saldem w kwocie 0,60 zł wynika

z nieprawidłowego zwrotu wpłaty nieprawidłowej, w związku z czym Partia kwotę 0,60 zł w dniu 12 marca 2020 r. przekazała na rzecz Skarbu Państwa.

W części sprawozdania dotyczącej wpływów i wydatków Funduszu Wyborczego partia dopisała rubrykę o nazwie „inne: opłaty i prowizje bankowe”. W pozycji tej błędnie wskazano środki w kwocie 388,19 zł, gdy prawidłowa wartość poniesionych opłat i prowizji wyniosła 384,30 zł. Ponadto, błędnie wykazana została przez Partię także wartość pokrytych zobowiązań Komitetu Wyborczego Partii Zieloni z wyborów do organów jednostek samorządu terytorialnego w kwocie 7 793,14 zł, podczas gdy prawidłowa ich wartość wyniosła 8 253,91 zł. Nieprawidłowo wykazano również w sprawozdaniu wartość środków przekazanych na finansowanie udziału w wyborach do Parlamentu Europejskiego oraz do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej na kwotę 388 453,59 zł. Prawidłowa wartość tych środków wyniosła bowiem 387 992,82 zł, z czego na finansowanie udziału w wyborach do Parlamentu Europejskiego przeznaczona została kwota w wysokości 108 252,82 zł, a na finansowanie udziału w wyborach Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej przeznaczona została kwota w wysokości 279 740,00 zł.

Powyższe oznacza, że Partia Zieloni złożyła sprawozdanie finansowe sporządzone niezgodnie ze stanem faktycznym. Naruszyła tym samym ustawowy obowiązek sprawozdawczy, określony w art. 38 ust. 1 ustawy o partiach politycznych, w związku z przepisami rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie sprawozdania o źródłach pozyskania środków finansowych. Zgodnie z art. 38a ust. 2 i 3 ustawy stwierdzone uchybienie nie stanowi przesłanki do odrzucenia sprawozdania finansowego Partii.

Jednocześnie z historii rachunku bankowego Funduszu Wyborczego Partii Zieloni wynika, że jedna z wpłat na rachunek ten pochodziła od osoby nieuprawnionej, a mianowicie w dniu 23 kwietnia 2019 r., środki w kwocie 83,54 zł wpłaciła na rachunek tego Funduszu osoba niebędąca obywatelem polskim. Partia nie była w stanie potwierdzić obywatelstwa polskiego tej osoby oraz tego, że ma ona stałe miejsce zamieszkania na terenie Rzeczypospolitej Polskiej. Równowartość wpłaty dokonanej przez tę osobę Partia w dniu 31 grudnia 2019 r. przekazała na rachunek bankowy

tej osoby, czym potwierdziła, że sama uznała tę wpłatę za niezgodną z przepisami ustawy o partiach politycznych.

Przyjęcie przez Partię Zieloni środków finansowych od osób, które nie posiadają polskiego obywatelstwa, czy też nie zamieszkują na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, a także od podmiotów gospodarczych oznacza, że Partia naruszyła art. 25 ust. 1 ustawy o partiach politycznych, zgodnie z którym partii politycznej mogą być przekazywane środki finansowe jedynie przez obywateli polskich mających stałe miejsce zamieszkania na terenie Rzeczypospolitej Polskiej. W postanowieniu z dnia 3 października 2002 r. (sygn. akt III SW 21/02) Sąd Najwyższy wskazał, że jedną z istotnych gwarancji mających zapewnić skuteczną realizację zasady jawności źródeł finansowania partii politycznych (art. 23a ustawy o partiach politycznych), jest wprowadzony artykułem 24 ust. 1 ustawy o partiach politycznych, w sposób jednoznaczny i enumeratywny zarazem, wykaz dopuszczonych przez ustawodawcę źródeł finansowania partii politycznych, który doprecyzowany jest w art. 25 ust. 1 tej ustawy. Naruszenie obowiązujących w tym zakresie przepisów ustawowych (bez względu na kwoty, jakich naruszenie to dotyczy) przesądza – stosownie do dyspozycji art. 38a ust. 2 pkt 4 ustawy o partiach politycznych – o obowiązku odrzucenia przez Państwową Komisję Wyborczą sprawozdania finansowego partii politycznej.

O tym, że Partia przyjęła środki wpłacone przez wskazane wyżej podmioty świadczy nie tylko to, że nie dokonała ich zwrotu w ustawowym terminie 30 dni (art. 39a ust. 2 ustawy o partiach politycznych), ale także to, że historia jej rachunków bankowych wskazuje, że po pozyskaniu tych środków dokonywane były z tego rachunku przez Partię wydatki, a zatem niemożliwe jest po kilku miesiącach od pozyskania środków stwierdzenie, czy wydatkowane były z rachunku Partii środki pozyskane zgodnie z prawem, czy też z jego naruszeniem.

Jako oczywiste wskazać należy w tym miejscu, że obowiązek prawny wykazania i udokumentowania, iż wszystkie środki finansowe pozyskane zostały przez daną partię w sposób zgodny z obowiązującym prawem, należy do tej partii politycznej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2005 r., sygn. akt III SW 3/05). W przypadku braku możliwości dokonania ustalenia ich legalności, jak już wyżej wskazano, partia zobowiązana jest do ich zwrotu darczyńcy, w terminie

30 dni, lub do ich przekazania na rachunek techniczny utworzony przez tę partię w celu wpłacenia ich na rzecz Skarbu Państwa, lub też do ich przekazania na Skarb Państwa, ale zawsze przed rozpoczęciem korzystania z nich bez spadku salda na rachunku Partii pomiędzy tymi operacjami. Żadnego z tych działań w stosunku do tych środków, zarówno przyjętych nielegalnie na jej rachunek bieżący jak i na rachunek Funduszu Wyborczego, Partia nie podjęła w odpowiednim czasie. Po ich wpłynięciu na rachunki bankowe Partii, ta dokonywała wydatków ze środków zgromadzonych na tych rachunkach nie wyodrębiając środków pochodzących od nieuprawnionych podmiotów.

Zgodnie z art. 38a ust. 2 pkt 4 ustawy o partiach politycznych, przyjęcie przez Partię Zieloni środków finansowych z niedozwolonych źródeł stanowi przesłankę odrzucenia jej sprawozdania finansowego. Przepis ten ma przy tym charakter kategoryczny i nie pozostawia żadnego marginesu ocen, np. uwzględniania proporcji kwoty środków przyjętych z niedozwolonych źródeł do ogólnej kwoty przychodów partii politycznej, a także tego, czy naruszenie wskazanych przepisów nastąpiło w sposób umyślny czy też z powodu nieznamośności przepisów ustawy o partiach politycznych.

Zgodnie z art. 39a ust. 1 ustawy o partiach politycznych, korzyści majątkowe przyjęte przez Partię Zieloni z naruszeniem art. 25 ustawy o partiach politycznych, podlegają przypadkowi na rzecz Skarbu Państwa. Jeżeli korzyść ta została przez Partię zużyta lub utracona, przypadkowi podlega jej równowartość. W związku z dokonaniem przez Partię Zieloni w dniu 21 września 2020 r., wpłaty na rzecz Skarbu Państwa w kwocie 155,17 zł, kwota pozostająca do przypadku na rzecz Skarbu Państwa wynosi 429,01 zł. Na podstawie art. 39a ust. 4 ustawy o partiach politycznych Partia, w terminie 60 dni od dnia wydania niniejszego postanowienia, może dokonać dobrowolnej wpłaty na konto urzędu skarbowego, właściwego dla jej siedziby, korzyści majątkowej pozyskanej niezgodnie z prawem lub jej równowartości (429,01 zł). Potwierdzenie jej przekazania należy przedstawić Państwowej Komisji Wyborczej. W przypadku niedokonania dobrowolnej wpłaty, wszczęte zostanie postępowanie z art. 39a ust. 5 ustawy o partiach politycznych.

Pozostałe wpłaty dokonane na rachunek bankowy Partii przez osoby fizyczne pochodzą, zgodnie z art. 25 ust. 1 ustawy o partiach politycznych, od obywateli

polskich, mających stałe miejsce zamieszkania na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, mieszczą się w dopuszczalnym limicie wpłat od jednej osoby, określonym w art. 25 ust. 4 tej ustawy, a ich forma jest zgodna z określoną w jej art. 25 ust. 5.

Państwowa Komisja Wyborcza, po ustaleniu powyższego na podstawie sprawozdania finansowego Partii, dokumentów do niego załączonych, sprawozdania biegłego rewidenta oraz dodatkowych wyjaśnień Partii postanowiła, jak w sentencji.

Od niniejszego postanowienia partii politycznej Partia Zieloni przysługuje prawo wniesienia skargi do Sądu Najwyższego, w terminie 7 dni od dnia doręczenia postanowienia.

Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej: *Sylwester Marciniak*